

Anarquisme en Israel i Palestina

Gordon, Uri

2009

Índex

PRINCIPIS DEL MOVIMENT QUIBUTS, 1910-1926	3
ANARQUISME ÍDIX, 1948-1989	3
ANARQUISME ISRAELIÀ, 1967-PRESENT	4
REFERÈNCIES I LECTURES SUGGERIDES	5
NOTES DE LA TRADUCCIÓ I L'EDICIÓ	5

L'anarquisme ha sigut un corrent polític subjacent a Israel i Palestina durant un segle, apareixent en tres onades desconnectades: el socialisme llibertari de les primeres comunes quibuts, les activitats editorials i culturals dels immigrants de parla ídix i l'anarquisme israelià contemporani. En la societat palestina hi ha simpatitzants individuals però no un moviment anarquista organitzat, amb partits marxistes com el Front Popular per a l'Alliberament de Palestina (FPLP) liderant l'ala esquerra secular. No obstant això, la primera Intifada (1987-9) va comptar amb el suport generalitzat dels anarquistes com un alçament popular que incloïa el rebuig a pagar impostos, vagues generals, enfrontaments urbans i la creació d'escoles clandestines i projectes d'ajuda mútua. Des de l'any 2000, anarquistes israelians i internacionals han liderat campanyes de solidaritat en Palestina.

PRINCIPIS DEL MOVIMENT QUIBUTS, 1910-1926

Les idees anarquistes van circular àmpliament en la segona i tercera onades d'immigració jueva a Palestina, i van ser fonamentals per a la formació dels primers quibbutsim. Les primeres 28 comunes es van fundar entre 1910 i 1914, arran de conflictes laborals i vagues en les colònies establides durant la primera onada d'immigració. Els fundadors, en la seua majoria jóvens i solters, van construir les comunes sobre els principis del col·lectivisme, la igualtat i l'autogestió, aspirant a crear una societat socialista lliure de jueus i àrabs en Palestina.

L'anarquisme va tindre una gran influència en el partit dels comuners, *Hapoel Hatzair* (Joventut Obrera), el periòdic de la qual incloïa articles de i sobre Proudhon i Kropotkin. Aaron David Gordon (1856-1922), empleat forestal que va emigrar com a obrer a Palestina a l'edat de 47 anys, es va convertir en líder espiritual d'Hapoel Hatzair i va estar molt pròxim a l'anarquisme. Influït pel misticisme hassidista i els escrits de Nietzsche i Tolstoi, Gordon promovia el treball manual col·lectiu com a clau per a la regeneració jueva i l'alliberament espiritual a través de la creativitat i la reconexió amb la naturalesa. Ferm antimilitarista i pacifista, Gordon no parlava d'un Estat jueu i demanava respecte i cooperació amb els llauradors àrabs.

Joseph Trumpeldor (1880-1920), un soldat immigrant que va organitzar les primeres forces de defensa jueves, estava influït per Kropotkin i Tolstoi i es declarava «anarco-comunista i sionista». Inspirat per Trumpeldor, el Gdud HaAvoda (Batalló del Treball) es va formar com una comuna descentralitzada les bandes de treballadors de la construcció de la qual pretenien establir una Comuna General en Palestina.

Gustav Landauer va influir directament en els membres de *Hashomer Hatzair* (Jóvens Guàrdies), un moviment juvenil immigrant sionista-socialista que va fundar una federació de nous quibbutsim en la tercera onada d'immigració a partir de 1919. Els seus membres feien referències explícites a l'anarquisme en les seues crides a la independència comunal, les relacions igualitàries, la democràcia directa i la renovació espiritual.

A la fi de la dècada de 1920, amb l'entrada de capital privat al país i el creixent control econòmic i polític dels kibutzim per part de les institucions jueves centrals de Palestina dominades pel Partit Mapai de Ben Gurion, les tendències anarquistes en Palestina es van debilitar.

ANARQUISME ÍDIX, 1948–1989

Després de la creació de l'Estat d'Israel, es van formar cercles anarquistes entre els supervivents del nazisme de parla ídix que van emigrar al país. El primer va ser dirigit a Tel Aviv per Eliezer Hirschauge (1911-54), antic exponent de l'anarquisme entre els jóvens hassidis de Varsòvia i autor d'una història de l'anarquisme polonés. Les activitats van cobrar impuls amb l'arribada en 1958 del prolífic teòric, crític i traductor anarquista Abba Gordin (1887-1964). Gordin, membre clau de la Federació Anarquista de Moscou, vivia des de 1925 a Nova York, on publicava la revista literària i filosòfica *Yiddishe Shriften* (1936–57).

A Israel, Gordin va fundar el cercle anarquista ASHUACH (*Agudat Shocharei Chofesh* ó Associació de Cercadors de la Llibertat), que comptava amb una gran sala de reunions i una biblioteca d'obres anarquistes clàssiques en ídix, hebreu i polonès. ASHUACH tenia uns 150 membres i centenars assistien a les conferències que organitzava. Gordin editava la revista mensual de l'associació en ídix i hebreu, *Problemén/Problemot*. La revista restava importància a la propaganda revolucionària en favor d'assajos filosòfics i literaris, i s'interessava especialment per les arrels espirituals de l'anarquisme i per la literatura jueva clàssica i la literatura ídix actual. Gordin també mantenia correspondència regular amb destacades publicacions anarquistes ídix de Nova York (*Freie Arbeiter Stimmë*) i Buenos Aires (*Dos Freie Wort*).

Després de la mort de Gordin, *Problemén* va ser editada per Shmuel Abarbanel fins a 1971, quan Joseph Luden (1908-) va assumir la direcció i va associar la revista (ara impresa només en ídix) a una editorial que va publicar més de quinze llibres i fullets de ficció i poesia en ídix. ASHUACH va deixar de publicar-se en la dècada de 1980, quan els vells anarquistes van morir, i l'últim número (165) de *Problemén* (desembre de 1989) va ser l'última publicació periòdica anarquista en ídix del món.

ANARQUISME ISRAELIÀ, 1967-PRESENT

Les tendències anarquistes van ser presents en l'esquerra antimilitarista i anticapitalista israeliana des de la seua aparició, després de l'ocupació dels Territoris Palestins en 1967 i paral·lelament a l'onada de radicalisme als països occidentals. Els llibertaris van participar activament en l'Organització Socialista Israeliana (1967-77), que va publicar el periòdic *Matzpen* i va cooperar amb els Panteres Negres israelianes, un moviment militant de jueus de segona generació procedents de països del nord d'Àfrica. Durant i després de la guerra de 1973, el Front Negre/Grup Anarquista *Trippy*, amb seu en una comuna de Tel Aviv, va estar actiu, produint fulls volants i pamflets, i publicant *Liberation News* i el còmic antimilitarista *Freaky*. Cèl·lules estudiantils radicals van estar actives a Tel Aviv (1975-6) i Jerusalem (1986-7). En les protestes contra la primera guerra del Líban, el Comité per a la Salut Pública va publicar propaganda subversiva (1982-1977) i l'anarcopacifista hongarès-israelià *Yeshaayahu Toma-Schick* (1939-2004) va fundar la secció israeliana de la *War Resisters International* (Internacional de Resistents a la Guerra).

Des de finals de la dècada de 1980, l'anarquisme va ocupar un lloc central en la secció polititzada del moviment punk i en el rebuig i l'evasió de l'exèrcit durant la primera Intifada palestina. La Federació Anarquista Israeliana (1991-3) va celebrar manifestacions contra la brutalitat policial i el primer McDonald's d'Israel, va organitzar concerts benèfics i més tard va donar origen al grup militant pels drets dels animals *Anonymous*. Grups d'acció directa i propaganda com el Col·lectiu *Isra-hell* i la Brigada Anarquista de Galilea del Nord van publicar revistes polítiques fotocopiades com «*It's All Lies*» (Tot és mentida) i «*The War of Words*» (La guerra de les paraules). Es va fundar el club *Left Bank* de Tel Aviv per a donar cabuda a espectacles, xarrades i exposicions de punk radical.

El moviment va créixer ràpidament a la fi de la dècada de 1990 amb el grup ecologista anticapitalista *Green Action* i la campanya d'acció directa contra la construcció de l'autopista *Cross-Israel Highway*, que va connectar qüestions de contaminació, espais oberts, drets territorials àrabs i connivència entre el govern i les empreses. Inspirats per les grans protestes anticapitalistes de Londres i Seattle a la fi de 1999, els activistes israelians van començar a organitzar festes *Reclaim the Streets* i llocs de *Food Not Bombs*, i van fundar la infoshop Salon Mazal i el Centre Israelià de Mitjans de comunicació Independents (Indymedia).

La segona Intifada va revitalitzar els esforços dels radicals israelians contra l'ocupació i per la solidaritat amb els palestins. La xarxa *Ta'ayush* (Associació àrab-jueva), encara que no era nominalment anarquista, es va organitzar de manera informal per a trencar els setges i portar subministraments a les ciutats palestines i defensar als agricultors dels colons i els soldats mentre cultivaven les seues terres. A partir de l'estiu de 2001, molts anarquistes internacionals van arribar a Palestina amb el Moviment de Solidaritat Internacional (ISM), acompanyant les accions palestines no violentes per a derrocar els

bloquejos militars i trencar els tocs de queda, i servint com a escuts humans i testimonis vius durant l'ofensiva israeliana de la primavera de 2002. L'ISM es va debilitar després de l'assassinat dels seus voluntaris Rachel Corrie i Tom Hurndall en la Franja de Gaza, i una campanya repressiva israeliana que va incloure batudes en els seus pisos i oficines, deportacions i denegacions d'entrada.

A partir de la primavera de 2003, els anarquistes israelians van començar a organitzar-se de manera autònoma per a cooperar amb palestins i internacionals, sobretot en la campanya contra la construcció de la Barrera de Segregació israeliana a Cisjordània. Convidats per agricultors del poble de Mas'ha, el grup va construir un campament de protesta i divulgació en les seues terres, a punt de ser confiscades per a construir la tanca. El campament va durar quatre mesos i va donar lloc a la fundació del grup «Anarquistes contra el Mur». Els anarquistes segueixen actius a Cisjordània i dins d'Israel, i han liderat l'oposició a la segona guerra del Líban a l'agost de 2006.

REFERÈNCIES I LECTURES SUGGERIDES

- Goncharok, M. (2002) *Pepel ashikh kostrov: ocherki istorii evreiškogo anarkhistskogo dvizheniia* (idish-anakhizm) (Cendres dels nostres focs: Ressenya històrica del moviment anarquista ídix). Jerusalem: Problemen.
- Horrox, J. (2008) *A Living Revolution: Anarchism in the Kibbutz Movement* (Una revolució viva: L'anarquisme en el moviment quibuts). Oakland: AK Press.
- Massey, D., (Ed.) (2002) *It's All Lies: Leaflets, Underground Press and Posters – The Fusion of Resistance and Creativity in Israel* (Tot és mentida: Fullets, premsa clandestina i cartells – La fusió de resistència i creativitat a Israel). Tel-Aviv: APICC.
-

NOTES DE LA TRADUCCIÓ I L'EDICIÓ

- Traducció i edició realitzada per La Conquesta del Panda en abril de 2025.
- Els continguts de La Biblioteca Anarquista es troben sota llicència CC BY-NC-SA 4.0 per a la seua lliure descàrrega.
- En la mesura que oferim el nostre treball pel bé comú, creiem important crear també formes de col·laboració en la sostenibilitat d'aquest projecte autogestionari i alternatiu. Si t'agrada el nostre treball, considera fer una donació☒.

Gordon, Uri
Anarquisme en Israel i Palestina
2009

Anarchism in Israel and Palestine

Publicat originalment a onlinelibrary.wiley.com. Traducció i edició per La Conquesta del Panda sota llicència CC BY-NC-SA 4.0 per a la seua lliure descàrrega en diferents formats:

www.labibliotecaanarquista.cat